

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zbrodnia-katynska/64848,Inteligencja-ziemi-lomzynskiej-ofiary-Zbrodni-Katynskiej.html>



ARTYKUŁ

Inteligencja ziemi łomżyńskiej - ofiary Zbrodni Katyńskiej

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: JERZY AUTUCHIEWICZ 06.04.2020

W wyniku agresji Niemiec i ZSRS na Polskę niemal całe województwo białostockie znalazło się pod okupacją sowiecką. Do Łomży Sowieci wkroczyli w końcu września po wycofaniu się Niemców za ustaloną linię demarkacyjną.

Wraz w wkroczeniem nowego okupanta rozpoczęły się prześladowania ludności polskiej.

Jedną ze szczególnie tragicznych grup ofiar stanowili jeńcy wojenni. W dniu 5 marca 1940 r. Biuro Polityczne KC WKP(b) podjęło decyzję o rozstrzelaniu 14 700 jeńców z obozów „specjalnych” w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku, a także 11 tysięcy obywateli polskich, których Sowieci, po uznaniu ich za „kontrrewolucjonistów”, aresztowali na Kresach Wschodnich II RP.

Oficerowie rezerwy

Oprócz zawodowych wojskowych byli to również oficerowie rezerwy powołani do wojska w ramach powszechnej mobilizacji. Ich losy w wojnie obronnej Polski 1939 r. były rozmaite. Służyli w różnych jednostkach, połączył ich wspólny los, gdy wpadli w ręce sowieckiego okupanta i po oddzieleniu od szeregowych jako jeńcy zostali umieszczeni w obozach „specjalnych”. Wśród nich znalazły się osoby związane z ziemią łomżyńską poprzez miejsce urodzenia, nauki, pracy, służbę wojskową w jednym z miejscowych garnizonów lub przydział mobilizacyjny. Oficerowie rezerwy tworzyli elitę przedwojennej Polski. Wielu z nich legitymowało się dyplomami wyższych uczelni. Byli wśród nich przedstawiciele świata nauki, działacze społeczni i polityczni, prawnicy, inżynierowie, lekarze, nauczyciele, urzędnicy oraz ziemianie.



**Pomnik Ofiar Represji
Stalinowskich w Łomży. Fot.
Wikimedia Commons/Arkadiusz
Zarzecki (CC-BY-SA-3.0)**

Nauczyciele

Najliczniejszą grupę zawodową stanowili nauczyciele. Wielu z nich pełniło funkcję kierowników szkół powszechnych. W Katyniu zostali zamordowani m.in. ppor. rez. Piotr Ciołkowski, ur. 11 IX 1901 r. w Łabnie

Dużym k. Kolna. Uczestnik wojny 1920 r. Ukończył gimnazjum w Łomży. Pracował jako nauczyciel Szkoły Powszechnej w Śniadowie.

Oficerowie rezerwy tworzyli elitę przedwojennej Polski. Wielu z nich legitymowało się dyplomami wyższych uczelni. Byli wśród nich przedstawiciele świata nauki, działacze społeczni i polityczni, prawnicy, inżynierowie, lekarze, nauczyciele, urzędnicy oraz ziemianie.

Ppor. rez. Antoni Dmochowski, ur. 21 VI 1902 r. w Jachach k. Łomży, również on walczył z bolszewikami w wojnie 1920 r. Był nauczycielem w Szkole Powszechnej w Jachach, a następnie kierownikiem Szkoły Powszechnej we wsi Zuzela, w której nauczycielką była także jego żona Janina. Ofiarami Katynia byli również łomżyńscy nauczyciele ppor. rez. Adolf Dzwonek oraz ppor. rez. Kazimierz Paszkowski.

W Charkowie natomiast zginął ppor. rez. Antoni Korytkowski, ur. 21 I 1913 r. w Naruszczkach w pow. łomżyńskim. Był absolwentem Seminarium Nauczycielskiego w Łomży, pracował jako nauczyciel.

Prawnicy

Z pracą w wymiarze sprawiedliwości związany był jeniec Kozielska ppor. posp. rusz. Wacław Tuszowski. Urodził się 6 V 1899 r. w Astrachaniu. W latach 1918–1923 służył w Wojsku Polskim jako oficer gospodarczy. Był absolwentem Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Do wybuchu wojny pracował na stanowisku wiceprokuratora w Sądzie Okręgowym w Łomży.

W obozie w Starobielsku znalazł się ppor. art. rez. Bonifacy Tadeusz Bober, ur. 14 V 1905 r. w Sońsku, pow. ciechanowski. Absolwent Wydziału Prawa UW. Był sędzią Sądu Okręgowego w Łomży.



Pomnik ku czci żołnierzy łomżyńskich zamordowanych przez NKWD w 1940 roku w Katyniu, Miednoje i Charkowie; ustawiony na terenie Zespołu Szkół Ekonomicznych w Łomży w kwietniu 2010 r. Fot. Wikimedia Commons/Patryk Korzeniecki (CC-BY-SA-3.0)

Lekarze

Ofiarami zbrodni katyńskiej mającymi związek z ziemią łomżyńską byli również oficerowie posiadający wykształcenie medyczne. Należał do nich m.in. kpt. rez. Aleksander Obidziński, ur. 3 V 1888 r. w Warszawie. W 1918 r. ukończył Wydział Lekarski UW, od 1919 r. służył w Wojsku Polskim w 63 pp i 32 pp , 1 maja 1919 r. otrzymał stopień kapitana, pełnił funkcję naczelnego lekarza 11 Pułku Ułanów. Był ordynatorem szpitala w Łomży, należał również do kadry Szpitala Okręgowego nr I w Warszawie.

Sowietci jako mistrzowie terroru doskonali zdawali sobie sprawę, że jest to warstwa społeczna, która łatwo nie podda się sowietyzacji. Dlatego aby móc zniewolić całe społeczeństwo, ją właśnie musieli zlikwidować w pierwszej kolejności.

Razem z nim zginął w Katyniu ppor. Rez. Władysław Leydo urodzony 15 VIII 1899 r. w Zawadach w powiecie

łomżyńskim. W okresie od listopada 1918 r. do grudnia 1920 r. służył w 36 Pułku Piechoty Legii Akademickiej. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości był kierownikiem poradni przeciwgruźliczej w Kielcach.

W obozie jenieckim w Starobielsku znalazł się łomżyński lekarz dermatolog kpt. sł. zdr. rez. Dawid Bzurowski, ur. 29 I 1890 r. w Kupiskach, pow. łomżyński. Ukończył gimnazjum w Łomży oraz Wydział Medyczny Uniwersytetu w Berlinie. W latach 1914–1918 służył w armii carskiej, od 1919 r. w Wojsku Polskim przydzielony do szpitala wojskowego w Łomży. W 1922 r. został przeniesiony do rezerwy, następnie od 1924 r. zatrudniony jako lekarz kontraktowy 33 pp. Był przydzielony do kadry zapasowej Szpitala Okręgowego nr I.

Nie sposób wymienić wszystkich ofiar Zbrodni Katyńskiej związanych z ziemią łomżyńską. Znajdujemy wśród nich również urzędników, pracowników administracji państwowej, samorządowej, skarbowości. Byli to przeważnie przedstawiciele lokalnej inteligencji, ludzie aktywni społecznie, z rozwiniętym poczuciem patriotyzmu, gotowi walczyć o Ojczyznę. Sowieci jako mistrzowie terroru doskonali zdawali sobie sprawę, że jest to warstwa społeczna, która łatwo nie podda się sowietyzacji. Dlatego aby móc zniewolić całe społeczeństwo, ją właśnie musieli zlikwidować w pierwszej kolejności.

COFNIJ SIĘ